

DREPTUL AFACERILOR
pe înțelesul studenților economiști

SILVIA LUCIA CRISTEA

**DREPTUL
AFACERILOR**
pe înțelesul studenților
economiști

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2015

Colecția ȘTIINȚE JURIDICE ȘI ADMINISTRATIVE

Redactor: Monica Stoian

Tehnoredactor: Ameluța Vișan

Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CRISTEA, SILVIA

Dreptul afacerilor pe înțelesul studenților economiști / Silvia Lucia

Cristea. - București : Editura Universitară, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-28-0306-3

347.7(498)(075.8)

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062803063

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2015

Editura Universitară

Editor: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE

comenzi@editurauniversitara.ro

O.P. 15, C.P. 35, București

www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

Cuvânt-înainte	13
Capitolul 1. Caracterizare generală a disciplinei drept	15
1. Originea cuvântului drept și corespondentul său în alte limbi	15
1.1. Definiția dreptului. Delimitări	16
1.2. Elemente de drept civil absolut necesare pentru studierea dreptului afacerilor	17
1.2.1. Definiție	17
1.2.2. Terminologie	17
1.3. Rol de „drept comun”	18
Capitolul 2. Raportul juridic de drept al afacerilor/ raportul juridic de drept civil	20
2.1. Raportul juridic civil	20
2.2. Capacitatea civilă a subiectelor raportului juridic civil	21
2.2.1. Definiție	21
2.2.2. Capacitatea de folosință și cea de exercițiu	21
2.2.3. Distincție între capacitatea de folosință și cea de exercițiu	21
2.3. Persoana fizică	21
2.3.1. Capacitatea de folosință	21
2.3.2. Capacitatea de exercițiu a Persoanei Fizice	22
2.3.2.1. Categori	22
2.3.2.2. Acte ce pot fi încheiate	23
2.4. Persoana juridică	26
2.4.1. Elemente constitutive (art. 187)	27
2.4.2. Patrimoniul	28
2.4.3. Capacitatea civilă a Persoanei Juridice	28

2.4.3.1. Capacitatea de folosință	28
2.4.3.2. Capacitatea de exercițiu a persoanelor juridice	29
2.4.3.3. Încetarea Persoanei Juridice	30
2.5. Identificarea persoanelor juridice	31
2.5.1. Considerații generale	31
2.5.2. Protecția juridică a atributelor de identificare	32
2.5.3. Denumirea persoanei juridice	33
2.5.3.1. Denumirea și firma.....	33
2.5.3.2. Firma și emblema	33
2.5.3.3. Protecția firmei și a emblemei.....	35
2.5.3.4. Marca, atribut de identificare a persoanei juridice	37
2.6. Sediul persoanei juridice	38
2.7. Filiala și sucursala	39
2.8. Naționalitatea persoanei juridice	41
2.9. Obiectul raportului juridic: Bunurile	42
2.9.1. Definiție	42
2.9.2. Corelația bun – patrimoniu	42
2.9.3. Clasificarea bunurilor	43
2.10. Conținutul raportului juridic civil: drepturile subiective	53
2.10.1. Definiție	53
2.10.2. Clasificarea drepturilor subiective civile	54
2.10.3. Formele proprietății: coproprietatea, indivi- ziunea, devălmășia	58
Bibliografie	59
Capitolul 3. Comerciantul persoană fizică – profesionist în viziunea Noului Cod civil	60
3.1. Profesiunii în virtutea Noului Cod civil	60
3.2. Comerciantul Persoană Fizică	61
3.2.1. Definiție – Întreprinderea	61
3.2.2. Condiții legate de activitatea desfășurată	64
3.2.3. Asemănări între cele trei forme de desfășurare a activității de către persoanele fizice	65
3.2.4. Deosebiri	67
Bibliografie	70

Capitolul 4. Profesioniștii Persoană Juridică: societățile comerciale	71
4.1. Definiție: Art. 1881	71
4.2. Regimul aporturilor	72
4.3. Forma contractului	73
4.4. Durata	73
4.5. Regimul juridic al societăților	73
4.6. Societatea simplă	74
4.6.1. Caracteristici	74
4.6.2. Aporturi	74
4.6.3. Părțile de interes	75
4.6.4. Drepturi și obligații ale asociațiilor	76
4.6.5. Încetarea	78
5. Clasificarea societăților comerciale	78
5.1. Societăți de persoane	79
5.2. Societăți de capital	84
5.3. Societăți cu răspundere limitata	86
6. Constituirea societăților comerciale	89
6.1. Etapele constituirii	89
6.2. Actul constitutiv	91
6.3. Aporturile.....	94
6.3.1. Noțiune	94
6.3.2. Obiectul aportului	94
6.3.3. Obligația de a constitui aportul și executarea ei .	97
6.3.4. Capitalul social. Precizări terminologice.	
Patrimoniul. Beneficiile	99
6.3.4.1. Capitalul social	100
6.3.4.2. Patrimoniul societății	102
6.3.4.3. Beneficiile/profitul	103
6.3.4.4 . Acțiunile. Obligațiunile. Certificatele de părți sociale. Părțile de interes	105
7. Funcționarea societăților comerciale	122
7.1. Adunarea generală	123
7.2. Clasificarea adunărilor generale-competență	123

8. Administrarea societăților comerciale.....	128
8.1. Calitatea de administrator. Obligații. Răspundere. Dispoziții comune atât sistemului unitar de administrare cât și celui dualist	131
8.2 Sistemul unitar de administrare a societăților comerciale	135
8.3. Sistemul dualist de administrare	143
8.3.1. Obligații specifice directoratului	143
8.3.2. Consiliul de supraveghere	144
9. Controlul gestiunii societăților comerciale	146
10. Dizolvarea societății comerciale	150
11. Lichidarea societăților comerciale	152
Bibliografie	154
Capitolul 5. Actul juridic de drept al afacerilor/actul juridic civil. Teoria generală a obligațiilor civile	155
5.1. Definiție	155
5.2. Clasificarea actului juridic. Acte unilaterale-bilaterale-multilaterale	156
5.3. Acte cu titlu oneros – cu titlu gratuit	157
5.4. Acte constitutive, translativ, declarative.....	158
5.5. Acte de conservare, de administrare, de dispoziție	159
5.6. Acte juridice consensuale, solemne, reale	159
5.7. Acte între vii și pentru cauză de moarte	160
5.8. Acte juridice subiective și acte condiție	161
5.9. Acte juridice principale și accesorii	162
5.10. Acte strict personale și acte care se încheie prin reprezentare	163
5.11. Acte pure și simple și acte afectate de modalități	163
5.12. Acte tipice (numite) și atipice (nenumite)	164
5.13. Acte cu executare dintr-odată (uno actu) și acte cu executare succesivă	164
5.14. Drept real: dreptul de proprietate asupra laptopului de pe birou	165
5.15. Elementele (Structura) obligației	167
5.16. Clasificarea obligațiilor	168
Bibliografie	175

Capitolul 6. Teoria contractului. Dreptul comun al contractului	176
6.1. Considerații generale	176
6.2. Definiția contractului	178
6.3. Clasificarea contractelor	180
6.4. Încheierea contractului	193
6.4.1. Conceptul de bună – credință	193
6.4.2. Aspecte introductive	194
6.4.3. Promisiunea de a contracta	195
6.4.4. Promisiunea sinalagmatică de a contracta	196
6.4.5. Oferta de a contracta (policitațiunea)	197
6.4.5.1. Condițiile ofertei	197
6.4.5.2. Revocarea ofertei și caducitatea ei	197
6.4.5.3. Instituții juridice cu care oferta nu se confundă	198
6.4.6. Acceptarea ofertei	199
6.4.6.1. Condițiile acceptării	199
6.4.6.2. Forma acceptării	201
6.4.7. Momentul și locul încheierii contractului	202
6.5. Condițiile esențiale pentru validitatea contractului	204
6.5.1. Noțiune. Enumerare	204
6.5.2. Capacitatea de a contracta	205
6.5.3. Consimțământul părților	206
6.5.4. Eroarea	208
6.5.4.1. Clasificări ale erorii	208
6.5.5. Dolul	213
6.5.5.1. Definiție. Structură	213
6.5.5.2. Deosebiri față de eroare	214
6.5.6. Violența	215
6.5.6.1. Definiție. Structură	215
6.5.6.2. Deosebiri față de dol	216
6.5.7. Leziunea	218
6.5.7.1. Definiție. Structură	218
6.5.7.2. Deosebiri față de violență	219
6.6. Obiectul contractului	220

6.6.1.	Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească obiectul contractului	221
6.6.1.1.	Caracterul determinat	221
6.6.1.2.	Caracterul licit	222
6.6.1.3.	Obiectul să existe	222
6.6.1.4.	Obiectul să fie în circuitul civil	223
6.6.1.5.	Obiectul să fie posibil	224
6.6.1.6.	Obiectul să conștie într-un fapt personal al debitorului	224
6.6.1.7.	Alte criterii	224
6.7.	Cauza contractului	225
6.7.1.	Considerații introductive	225
6.7.2.	Cauza în Noul Cod civil	226
6.7.3.	Condițiile pe care cauza trebuie să le îndeplinească	228
6.7.4.	Proba cauzei	229
6.7.5.	Frauda la lege	229
6.8.	Forma contractului	230
6.8.1.	Definiție. Clasificare	230
6.8.2.	Forma ad validitatem	231
6.8.3.	Forma ad probationem	233
6.8.4.	Forma pentru opozabilitate față de terți (ad opposabilitatem)	233
6.8.5.	O nouă formă: cea electronică	234
6.9.	Interpretarea contractului	235
6.9.1.	Definiție. Distincție față de calificarea juridică a contractului	235
6.9.2.	Interpretarea după voința concordantă a părților .	235
6.9.3.	Interpretarea sistematică	236
6.9.4.	Interpretarea clauzelor îndoielnice	237
6.10.	Riscurile contractului	240
6.11.	Executarea contractului	244
6.11.1.	Executarea obligațiilor	244
6.11.2.	Executarea contractului. Forme	246
6.11.3.	Executarea voluntară. Plata	246
6.11.3.1.	Persoanele care pot face plata	247
6.11.3.2.	Persoanele care pot primi plata	248

6.11.3.3. Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească plata	249
6.11.3.4. Unde se face plata (Locul plății)	258
6.11.3.5. Data plății	258
6.11.3.6. Imputația plății	259
6.11.3.7. Oferta de plată și consemnațiunea ..	261
6.12. Executarea silită	262
6.13. Neexecutarea contractului. Opțiunile creditorului. Executarea prin echivalent. Daunele – interese	264
6.13.1. Delimitări noționale	264
6.13.2. Opțiunile creditorului	265
6.13.3. Punerea în întârziere a debitorului	265
6.13.4. Daunele – interese	268
6.13.4.1. Opțiuni terminologice	268
6.13.4.2. Daunele cominatorii	268
6.13.4.3. Daunele moratorii	270
6.13.4.4. Evaluarea daunelor – interese	270
Bibliografie	282
Capitolul 7. Contractul de leasing	283
7.1. Scurt istoric	283
7.2. Terminologie-cadru juridic internațional	284
7.3. Cadru juridic național.....	285
7.3.1. Definiție	285
7.3.2. Părți (subiectele contractului de leasing)	285
7.3.3. Clasificare	285
7.3.4. Caracterele contractului	287
7.3.5. Obiectul contractului	288
7.3.6. Efectele contractului	289
7.3.6.1. Obligațiile finanțatorului/locator	289
7.3.6.2. Obligațiile utilizatorului/locatar	292
7.3.7. Comparație cu alte contracte.....	293
7.3.7.1. Comparație cu împrumutul	293
7.3.7.2. Comparație cu vânzarea – cumpărarea ..	294
7.3.7.3. Comparație cu locația	294
7.3.7.4. Comparație cu mandatul	295
Bibliografie	296

Capitolul 8. Contractul de franciză	297
8.1. Istoric	297
8.2. Definiție franciză	297
8.3. Plata	298
8.4. Părți contractante	298
8.5. Caractererele contractului	300
8.6. Comparație cu alte contracte	300
Bibliografie	301
Capitolul 9. Titlurile de credit ca mijloace de plată	302
9.1. Titlurile de credit	302
9.1.1. Definiție	302
9.1.2. Caractere	302
9.1.3. Clasificare	303
9.2. Cambia	305
9.2.1. Sediul reglementării	305
9.2.2. Definiție	305
9.2.3. Procedura transmiterii cambiei	306
9.2.4. Garantarea cambiei	307
9.2.5. Acceptarea	308
9.2.6. Plata	309
9.3. Biletul la ordin	311
9.4. Cecul	312
9.5. Avantajele utilizării titlurilor de credit	313
Bibliografie	314

CUVÂNT-ÎNAINTE

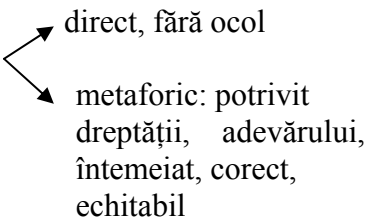
- prin această carte propun o manieră nouă de predare a disciplinei drept și anume forma schematică;
- această formă de prezentare este utilă;
- pentru că se adresează memoriei de lungă durată a studenților prin conexiunile logice dintre instituțiile juridice;
- dar și pentru că poate constitui un instrument de lucru folositor cadrelor didactice care doresc să utilizeze slide-uri pentru a însoți prelegerile universitare.

Prof. univ. dr. Silvia Lucia Cristea

CAPITOLUL 1

CARACTERIZARE GENERALĂ A DISCIPLINEI DREPT

1. Originea cuvântului *drept* și corespondentul său în alte limbi

- latinescul „*directum*” (adv.)
 - direct, fără ocol
 - metaforic: potrivit dreptății, adevărului, întemeiat, corect, echitabil
- substantiv „*jus*” = lege, drept, dreptate, conform cu legea
- franceză = droit
- engleză = right; law = dr. obiectiv
- italiană = diritto
- germană = recht
- spaniolă = derecho

1.1. Definiția dreptului afacerilor. Delimitări

Definiție: este o știință interdisciplinară (pluridisciplinară) ce cuprinde ansamblul de norme juridice ce reglementează relațiile sociale ale întreprinderii din momentul înființării ei, până în momentul desființării (lichidării), respectiv relațiile ce se stabilesc între stat pe de o parte și comerciant pe de altă parte (dreptul administrativ, fiscal, penal), dar și relațiile de drept privat, ceea ce înseamnă aplicarea unor dispoziții de drept civil (regimul juridic al bunurilor, protecția consumatorului), de dreptul muncii (contractul de muncă, răspunderea disciplinară, materială, jurisdicția muncii) și nu în ultimul rând de drept comercial (comercianții, fondul de comerț, contractele comerciale).

Dreptul = o știință (descoperind datele pe care le oferă realitățile sociale asupra cărora trebuie să elaboreze, omul face știința)

- **o tehnică** (elaborând ca legiuitor, normele necesare să guverneze societatea și aplicându-le, omul face o artă, în sensul de tehnică), și

- **o ideologie** (datele sunt prezentate în ambianța socială, iar omul dă ascultare ideologiei care animă viața societăților umane) – Francois Geny.

Delimitări de alte ramuri

- **față de dreptul comercial**
- **față de dreptul civil**
- **față de D.C.I.**

1.2. Elemente de drept civil absolut necesare pentru studierea dreptului afacerilor

1.2.1. Definiție – explicație

Drept civil român este acea ramură care reglementează raporturi patrimoniale și nepatrimoniale stabilite între persoane fizice și persoane juridice aflate pe poziție de egalitate juridică.

- Codul civil: - de la 1865 este abrogat
- de la 1 oct. 2011, Legea nr. 287/2009 privind C. civ. M. Of. Nr. 511 din 24 iulie 2009; modificată prin Legea 71/2011 privind punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009, republicată în M. Of. Nr. 505 din 15 iulie 2011

1.2.2. Terminologie

Expresia *drept civil* are 3 înțelesuri:

- A. **Dreptul obiectiv** sau pozitiv fiind totalitatea normelor juridice în vigoare la un moment dat.
- B. Al doilea înțeles este **cel de element al conținutului raportului juridic civil** exprimându-se în formula completă drept **subiectiv civil**, adică o posibilitate recunoscută de legea civilă, subiectului activ – titularul dreptului subiectiv civil, în virtutea căreia acesta poate avea o anumită conduită, poate cere o conduită corespunzătoare dreptului său de la subiectul pasiv, iar în caz de nevoie, poate face apel la forța coercitivă a statului pentru protecția dreptului său.

- C. Al treilea înțeles este acela de **ramură a științei juridice**, adică este acea ramură a științei juridice care are ca obiect de cercetare dreptul civil ca ramură de drept.

1.3. Rol de „drept comun”, adică atunci când o ramură de drept nu conține norme proprii care să reglementeze un anumit aspect al unui raport juridic, se apelează la norme corespunzătoare din dreptul civil

Art. 2 alin. 2 Noul cod civil «este dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă **litera** sau spiritul dispozițiilor sale»

Art. 3 alin. 1 – se aplică și raporturile dintre profesioniști, precum și dintre aceștia și oricare subiect de drept

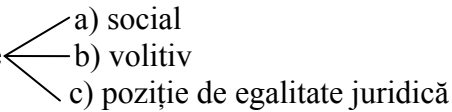
Profesionist = **oricine exploatează o întreprindere** (exploatarea unei întreprinderi = exercitarea sistematică de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în:

- producerea
- administrarea
- înstrăinarea de bunuri sau
- în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu un **scop lucrativ** (art. 3 Noul Cod civil).

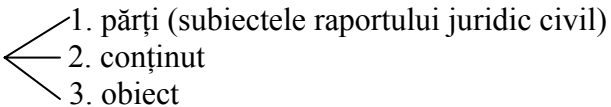
Conform art. 8 din Legea 71/2011 pentru punerea în aplicare a Noului cod civil: **profesionistul** include categoriile de comerciant, întreprinzător, operator economic, precum și orice persoane autorizate să desfășoare activități economice sau profesionale, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege, la data intrării în vigoare a Codului civil.

Raportul juridic civil - schema

A. Definiție

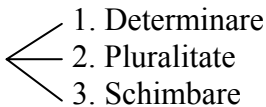
B. Caractere

- a) social
- b) volitiv
- c) poziție de egalitate juridică

C. Structură

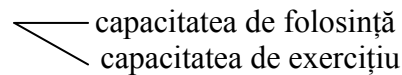
- 1. părți (subiectele raportului juridic civil)
- 2. conținut
- 3. obiect

Subiectele raportului juridic civil - schema

A

- 1. Determinare
- 2. Pluralitate
- 3. Schimbare

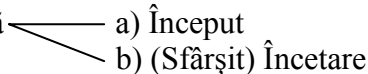
B. Capacitatea civilă a subiectelor raportului juridic
Definiție

Componente

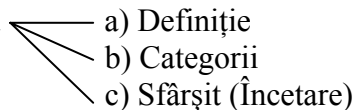
- capacitatea de folosință
- capacitatea de exercițiu

C. Capacitatea civilă a persoanei fizice

1) Definiție

2) Capacitatea de folosință

- a) Început
- b) (Sfârșit) Încetare

3) Capacitatea de exercițiu

- a) Definiție
- b) Categorii
- c) Sfârșit (Încetare)

CAPITOLUL 2

RAPORTUL JURIDIC DE DREPT AL AFACERILOR /RAPORTUL JURIDIC DE DREPT CIVIL

2.1. Raportul juridic civil

C. Structura: părțile, conținutul și obiectul raportului juridic

1. **Părțile** sau subiectele raportului juridic sunt persoanele fizice și persoanele juridice care sunt titularele drepturilor și obligațiilor civile.

2. **Conținutul** raportului juridic este dat de totalitatea drepturilor subiective și obligațiile civile pe care le au părțile.

3. **Obiectul** raportului juridic civil constă în acțiunile ori inacțiunile la care sunt îndrituite părțile ori pe care acestea sunt ținute să le respecte; altfel spus, obiectul raportului juridic civil constă în conduita pe care o pot avea ori trebuie s-o aibă părțile. Ex.: la un raport juridic de vânzare-cumpărare părțile sunt vânzătorul și cumpărătorul, conținutul cuprinde pentru vânzător dreptul de a primi plata prețului, căruia îi corespunde obligația corelativă a cumpărătorului de a plăti prețul.